

Jarmila Mandžuková

DĚLENÁ STRAVA

Nejíst méně, ale jinak

161 receptů

Obsah

Úvod	11
Dělená strava dříve a dnes	12
Je dělená strava opravdu pro každého?	13
Pozor začínáme... ..	14
Jezte jinak, ale ne méně... ..	15
Podrobné rozdělení potravin	16
<i>Skupina potravin – bílkoviny</i>	16
<i>Skupina potravin – škroby</i>	17
<i>Skupina potravin – neutrální potraviny</i>	17
O krok hlouběji aneb dělená strava a chemie	18
Jídlem k upevnění zdraví aneb o některých potravinách podrobněji ...	19
Chléb	19
Těstoviny	19
Mléko	20
Mléčné produkty	20
Sýry	20
Máslo a margaríny	21
Vejce	21
Uzeniny	21
Cukr	22
Sladidla	22
Čokoláda	22
Med	23
Sůl	23
Ovoce	24
Zelenina	24
Rajčata	25
Luštěniny	25
Pitný režim	26
Limonády a džusy	26
Ovocný čaj	27
Bylinný čaj	27
Káva	28
Alkohol	28

Tipy pro hubnutí dělenou stravou	29
Než začneme vařit...	30

DEN ZAČÍNÁ SNÍDANÍ...

<i>Bílkovinná snídaně</i>	31
<i>Škrobová snídaně</i>	32
<i>Neutrální snídaně</i>	33

... A POKRAČUJE PŘESNÍDÁVKOU

<i>Bílkovinná přesnídávka</i>	34
<i>Škrobová přesnídávka</i>	34
<i>Neutrální přesnídávka</i>	35

NOVÁ ENERGIE K OBĚDU

Polévka je grunt

BÍLKOVINNÉ POLÉVKY

Drůbeží polévka s pažitkovým kapáním	37
Vývar s vejcem	37
Letní rajčatová polévka	37
Rychlá pórková polévka s vejcem	38

ŠKROBOVÉ POLÉVKY

Bramborová polévka	38
Kroupová skleněnka	38
Domácí česnečka	39
Krupicová polévka se zeleninou	39
Cuketka	39
Krémová zeleninová polévka	40
Výživná polévka z ovesných vloček	40
Čočková polévka	40
Jemná fazolová polévka	41
Luštěninová hrstková polévka	41
Rýžová polévka s jarní zeleninou	41

NEUTRÁLNÍ POLÉVKY

Celerová polévka po francouzsku	42
Zapečená cibulová polévka	42
Jemná květáková polévka	42
Krémová zeleninová polévka	43
Rakouská polévka	43

Nejlepší recepty na oběd

BÍLKOVINNÉ POKRMY

■ Z drůbeže	
Pravý kuřecí steak	44
Kuřecí prsa v obloze	44
Květákové kari s kuřecím masem	45
Maso v mrkvi	45
Krůtí plátky po kremžsku	45
Flamendr	46
Čínská pánev	46
■ Z ryb	
Smetanové rybí filé	47
Rybí filé na zelenině	47
Losos s mandlemi	47
Gurmánský pstruh	48
Pikantní kapr se šunkou a žampiony v alobalu	48
Kapří špíz	49
■ Z dalších druhů masa	
Hovězí maso po čínsku	49
Zeleninový steak	50
Zahrada v hrnci	50
Karbanátky	50
■ Omelety	
Klasická omeleta	51
Španělská omeleta	51
Italská omeleta	52
Brokolicová omeleta	52
Tuňáková omeleta	52
■ Další bílkovinné pokrmy	
Zapečené fazolové lusky se sýrem	53

Vydatná zeleninová pánev	53
Brokolice zapečená v sýrovém těstíčku	54
Sójové maso na čínský způsob	54
Bezmasý prejt	55

ŠKROBOVÉ POKRMY

■ Z těstovin	
Těstovinové cukety	56
Špagety se žampiony	56
Těstoviny s houbovou omáčkou	56
Špagety s pikantní omáčkou	57
Brokolicové těstoviny	57
Pálivé těstoviny	58
Těstoviny s pórkem	58
Letní těstovinový salát	58
■ Rýže	
Rýžovo-houbový kuba	59
Letní rizoto	60
Italské risoto ai funghi	60
Zeleninová paella	61
■ Z brambor	
Provensálský bramborový nákyp	61
Americké brambory	62
Bramborové špízy	62
Pečené brambory v alobalu	63
Pečené kořeněné brambory	63
Křupavé brambory	63
Lahodné bramborové plátky	64
Brambory ve slupce	64
Chlupaté knedlíky ze syrových a vařených brambor	64
Rychlé chlupaté knedlíky	65
Sýrový bramboráček	65
■ Ze zeleniny	
Květákové kari	66
Bramborovo-kapustový hrnec	66
■ Ostatní pokrmy	
Kořeněný fazolový guláš	67
Pohankové rizoto	67

NEUTRÁLNÍ POKRMY

Květák zapečený se žampionovou omáčkou	68
Kedlubny dušené s mrkví	68
Zeleninový nákyp	68

A CO TAKHLE MALÁ SVAČINKA ANEB RYCHLÝ PŘÍSUN SIL ODPOLEDNE

<i>Bílkovinná svačinka</i>	69
<i>Škrobová svačinka</i>	70
<i>Neutrální svačinka</i>	70

VEČEŘE – HARMONICKÝ ZÁVĚR DNE

Rafinované zeleninové saláty

BÍLKOVINNÉ SALÁTY

Tuňákový salát	72
Salát z pečených rajčat	72
Pikantní rajčatový salát	72
Císařský salát	73

ŠKROBOVÝ SALÁT

Znojemský fazolový salát	73
--------------------------------	----

NEUTRÁLNÍ SALÁTY

Vidovský zelný salát	73
Zelný salát s křenem	74
Mixovaný vitaminový salát	74
Jemný zelný salát	74
Křupavý salát z čínské zeli	74
„Oční“ salát	75
Svěží mrkvový salát s křenem	75
Rajčatový salát s mozzarellou	75
Jednoduchý salát z červené řepy	76
Řecké letní tzatziky	76
Vitaminový zeleninový salát	76

MALÉ SLANÉ DROBNOSTI

BÍLKOVINNÉ SLANÉ DROBNOSTI

Míchaná vejce s rajčaty	77
Kolumbovo vejce	77
„Vaječná“ pomazánka	77
Sýrová pomazánka	78

NEUTRÁLNÍ SLANÉ DOBROTY

Havířská pomazánka	78
Mlsný jazyk	78
Česneková bleskovka	79
Tvarohová „budapešť“	79
Ředkvičková pomazánka	79
Pomazánka à la humr	79
Papriky se sýrovým dipem	80
Sýrový dort s ředkvičkami	80

OVOCE VE VŠECH PODOBÁCH...

BÍLKOVINNÉ SLADKÉ DOBROTY

Melounová miska	81
Melounové kuličky v citronovém krému	81
Citrusový pohár	81
Plněné grapefruity po francouzsku	82
Jahodová zmrzlina	82
Horké maliny s vanilkovou zmrzlinou	82
Letní ovocný salát	82
Podzimní ovocný salát	83
Osvěžující salát	83

ŠKROBOVÉ SLADKÉ DOBROTY

Nepečený ovocný dort	83
Píškotový dezert	83
Pečená jablka s tvarohovou čepičkou	84
Jablkový dezert	84
Grilované banány	84
Rychlý banánový dezert	81
Ovesná miska s banánem	85

Banánové pohlazení	85
Zimní meruňkový jogurt	86
Ranní müsli	86
Rýže s banánem	86
Banán se šlehačkou	86
Banánová zmrzlina	86

NEUTRÁLNÍ SLADKÉ DOBROTY

Ovocný tvaroh	87
Borůvkový tvaroh	87
Ořechový jogurt	87

KDYŽ NÁS HONÍ MLSNÁ

ŠKROBOVÉ SLADKOSTI

Borůvkový dort	88
Müsli koláč s jablky	88
Ovesné pagáče	89
Ovesné dukátky se zavařeninou	90
Domácí müsli tyčinky	90
Křupavé snídaňové müsli	90
Sladké bochánky	91
Mrkvové polštářky	91
Univerzální těsto z tvarohu	92
Ovesná kaše	92
Jáhlová kaše	93
Pohanková kaše	93

A ZÁVĚREM DOMÁCÍ CHLEBA, DALAMÁNKY, PIZZA A PODOBNĚ...

Domácí ořechový chléb	94
Tmavý dýňový chléb	95
Egyptský chléb	95
Česneková bageta	96
Kmínové placky	96
Kmínové dalamánky	97
Celozrnné žemličky	97
Sýrové sušenky	97
Pizza koláč	98
Česnekový chlebiček	98

NA ZDRAVÍ...

BÍLKOVINNÉ NÁPOJE

Medový punč	99
Jahodový koktejl	99
Jahodová bowle	99
Letní frappé	100
Koktejl ze zahrádky	100

NEUTRÁLNÍ NÁPOJE

Vital drink	100
Fitnes drink	100
Meruňkový koktejl	101
Domácí kefír	101

Můj tip závěrem	103
Seznam doporučené literatury	104

Jezte jinak, ale ne méně...

Základním principem je dělení stravy na **tři základní skupiny**, a to podle odlišného způsobu trávení. Jsou to **bílkoviny (proteiny)**, **škroby (sacharidy, uhlohydráty)** a **neutrální potraviny**. Zjednodušeně řečeno vejce, sýr, maso, ryby a sója se nemá kombinovat s brambory, rýží, knedlíky, těstovinami, chlebem a cereáliemi. Je velice důležité dodržovat správný pitný režim.

Základní kombinace

1. Naplánovat si jídelníček v duchu dělené stravy není nic těžkého a vůbec se nemusíte vzdávat jídel, která vám chutnají. Jednoduše si uvědomte, co jste dříve jedli a průběžně to upravujte a správně kombinujte. Ale raději se vyhněte třem škrobovým nebo bílkovinným jídlům denně. Nahradejte toto jedno jídlo konzumací neutrálních potravin, třeba v podobě zeleninového salátu.
2. Můžete si vybrat: po celý den jíst buď bílkoviny nebo škroby a tyto dny by se měly víceméně střídát, ale je možné jíst pokrmy obou hlavních skupin v jeden den, ale je nutné dodržet tří až čtyřhodinový odstup.
3. Neutrální potraviny je možné libovolně kombinovat s oběma skupinami.
4. Protože neexistuje stoprocentní oddělení bílkovinných a škrobových potravin, můžete si například k snídani dát plátek celozrného chleba lehce namazaného máslem s plátkem sýra či šunky.

Podrobné rozdělení potravin

Tento podrobný přehled vám poskytne přesnou představu o tom, které potraviny a nápoje patří do skupiny bílkovin, škrobů nebo je řadíme k potravinám neutrálním. Navíc jsou uvedeny i potraviny, které se nedoporučuje konzumovat.

SKUPINA POTRAVIN – BÍLKOVINY

1. Tepelně upravená masa

drůbež, hovězí maso, telecí maso, skopové a jehněčí maso, zvěřina, ryby a plody moře

2. Sójové produkty

sójové boby, sójové mléko, tofu, sójová mouka a další sójové produkty

3. Ovoce a zelenina

většina druhů ovoce – citrusy (pomeranče, mandarinky, citrony, grepy), jablka, hrušky, meruňky, broskve, hroznové víno, ananas, třešně, jahody, maliny, ostružiny, rybíz, angrešt a exotické druhy ovoce jako mango, maracuja, papája.

Lze sem zahrnout i povářená rajčata (při vaření dochází k chemickým změnám, čímž se mění jejich kyselost).

4. Ostatní

vejce, všechny sýry

5. Nápoje

neperlivá voda, ovocný čaj, ovocné šťávy a vodou ředěné šťávy, bílé a červené víno, suché šampaňské

Jen občas:

konzumace vepřového masa a výrobků z vepřového masa

Nedoporučuje se:

tučné uzeniny, smažené řízky (strouhanka patří do jiné skupiny), reveň, brusinky, nakládané produkty

SKUPINA POTRAVIN – ŠKROBY

1. Převážně škrob

celozrnné obilí (pšenice, oves, žito, ječmen, jáhly, neloupaná rýže, pohanka), obilné vločky, celozrnná mouka, celozrnný chléb a pečivo, těstoviny (nejlépe celozrnné nebo bezvaječné), luštěniny (kromě sójových bobů a jejich produktů)

2. Ovoce a zelenina

banány, sušené ovoce (kromě rozinek), brambory, kapusta, cukrová kukuřice

3. Sladidla

med, javorový sirup, třtinový cukr

4. Nápoje

hustá ovocná šťáva a sirupy, pivo

5. Ostatní

bramborový škrob, prášek do pečiva, pudinkový prášek

Nedoporučuje se:

bílá mouka a výrobky z ní, hotová jídla, instantní polévky, bílý rafinovaný cukr, marmelády, želé

SKUPINA POTRAVIN – NEUTRÁLNÍ POTRAVINY

1. Tuky

rostlinné oleje, neztužené margaríny a máslo
mléčné výrobky – tvaroh, zakysaná smetana, jogurt, mléko, podmáslí, kefír a další zakysané nápoje, smetana do kávy, šlehačka

2. Ovoce a zelenina

borůvky, melouny, rozinky, veškeré druhy zeleniny (kromě brambor, kapusty a kukuřice)

3. Ostatní

marinované a uzené ryby, houby, výhonky a klíčky, olivy, ořechy (kromě arašídů, které jsou nesnadno stravitelné), semínka, mák, želatina, agar-agar, droždí

4. Koření

bylinky, česnek, křen, všechny druhy koření

5. Nápoje

bylinkové čaje

Nedoporučuje se:

majonézy, hotové polévky, nakládané produkty, vysokoprocentní lihoviny

O krok hlouběji aneb dělená strava a chemie

Důležitým aspektem dělené stravy je rovnováha zásad a kyselin. Když potrava prochází naším metabolismem, dochází k uvolňování chemických látek, které mohou být buď kyselinotvorné, nebo zásadotvorné. Strava obsahující hodně masa, těstovin, chleba a pečiva, vajec, konzervovaných potravin, ale málo zeleniny a ovoce je **kyselinotvorná**. Naopak strava bohatá na čerstvou zeleninu a ovoce zvyšuje **zásaditost**. Většina lidí jí mnohem více kyselinotvorných bílkovin než škrobů zásadotvorného ovoce a zeleniny. To působí negativně na náš vnitřní systém, který musí vydávat energii na očistění od nadbytečných kyselin. Přemíra kyselinotvorné potravy zpomaluje odstraňování škodlivých látek z organismu. Někteří odborníci tvrdí, že zvýšená kyselost v těle je původcem mnoha onemocnění, jako revmatismus, artritidy, nervových onemocnění, bolesti hlavy, ledvinových kamenů, žlučnickových kamenů a také má vliv na naše srdce. Pro dobré zdraví potřebujeme obě skupiny potravin a jedním z kladů dělené stravy je to, že automaticky udržuje rovnováhu mezi kyselostí a zásaditostí v organismu.

DEN ZAČÍNÁ SNÍDANÍ...

Den začněte lehkou snídaní. Volit můžete mezi bílkovinnou, škrobovou či neutrální snídaní. Někteří autoři doporučují jíst ovoce či čerstvou ovocnou šťávu na lačný žaludek.

■ BÍLKOVINNÁ SNÍDANĚ ■ ■ ■

Dvě vejce vařená či míchaná a k tomu zelenina – rajčata, okurky, ale žádný chléb či pečivo. Chutná jsou míchaná vejce s rajčaty nebo Kolumbova vejce (recepty na straně 77).

Pokud se rozhodnete pro ovocnou snídaní, pokrájete libovolné množství ovoce (kromě banánů a borůvek) na kostky a připravte z něho ovocný salát. Můžete si připravit větší množství a druhou část sníst jako přesnídávku. Recepty na ovocné saláty najdete na straně 82–83.

Výborný je i sýr cottage smíchaný s pokrájeným jablkem.

Další nápady na bílkovinné snídaně:

Melounová miska, citrusový pohár a další recepty sladkých dobrot na straně 81.

◆ POMOC PŘI RANNÍM VSTÁVÁNÍ

Sprchování střídavě teplou a studenou vodou se stimující vůní citronu nebo pomeranče vás spolehlivě povzbudí na celý den. Příjemná vůně probudí vaše životní síly a dvojnásobného účinku dosáhnete, jestliže po osprchování vmasírujete do ještě mokré pokožky olej nebo gel s citrusovou vůní.

Nápoje:

Ředěné ovocné a zeleninové šťávy, čerstvě vymačkaná pomerančová šťáva, medový punč, jahodový koktejl, koktejl ze zahrádky a další recepty nápojů na straně 99–100.

■ ŠKROBOVÁ SNÍDANĚ ■ ■ ■

Máte-li rádi obložený chléb, dbejte i v tomto případě na harmonickou skladbu.

Krajíc celozrnného chleba, celozrnná žemle, celozrnný nebo vícezrnný toastový chléb můžeme lehce namazat máslem a doplnit plátky tvrdého sýra či šunky, slabou vrstvou pomazánky (inspirativní recepty na straně 78–79) a podobně.

Výbornou a sytou snídání jsou kaše, třeba ovesná, pohanková či jáhlová (recepty na straně 92–93). Pokud spěcháte, dám vám tip: kupte si ovesné, pohankové a jáhelné vločky, ze kterých si kaši připravíte velice jednoduše – odměřené množství zalijete teplou vodou a nechte asi 20 minut nabobtnat. Poté pokapete medem, smetanou a můžete posypat skořicí. Já si z uvedených vloček připravuji směs, kterou několikrát týdně používám k přípravě výborné kaše.

Další nápady na škrobovou snídání:

- Celozrnnou žemli potřeme máslem, obložíme plátky hermelínu nebo camembertu a posypeme pokrájenou pažitkou.
- Plátky toastového chleba potřeme máslem a hořčicí, vložíme pod gril nebo do hodně vyhřáté trouby a krátce opečeme. Na opečené plátky chleba rozložíme sýr, tenké plátky cibule a krátce zapečeme, než se sýr roztaví.
- Plátek celozrnného chleba potřeme smetanovým sýrem, doplníme plátky rajčete, posypeme pokrájenou pažitkou a mírně osolíme.
- Nasucho opečený plátek celozrnného chleba potřeme česnekem a obložíme plátkem sýra. Ozdobíme kolečky rajčat a bazalkou.
- Plátek celozrnného chleba potřeme smetanovým tvarohovým sýrem a pokapeme medem.

- Plátek knäckebrötu potřeme sýrem cottage a obložíme čerstvou zeleninou.
- Plátky knäckebrötu obložíme plátkem sýra, šunky a rajčete.
- Ranní müsli, rýže s banánem, ovesná miska s banánem a další ranní dobroty na straně 85–86.
- Určitě si pochutnáte i na ovesných pagáčích, kousku müsli koláče s jablky (recepty na straně 88–89).
- Zkuste si čas od času upéci třeba k nedělní snídani voňavý domácí chléb nebo křupavé celozrnné žemličky či kmínové dala-mánky (recepty na straně 94–98).

Nápoje:

Čaj roibos, zelený čaj, černý čaj, které můžeme osladit medem.

■ NEUTRÁLNÍ SNÍDANĚ ■ ■ ■

Nápady na neutrální snídane:

Ořechový jogurt, ovocný tvaroh, borůvkový tvaroh a další ranní dobroty na straně 87.

Nápoje:

Podmáslí či kefír, vital drink, fitness drink, meruňkový koktejl a další nápoje na straně 100–101.

◆ NEZAPOMÍNEJTE SNÍDAT

Lidé, kteří se nenasnídají, nutí svůj organismus k tomu, aby pracoval „bez paliva“. Je tedy logické, že brzy bojují s únavou a ospalostí. Kolem jedenácté hodiny se dostaví silný hlad, ale s ním i nervozita a špatná nálada. Často v tomto záchvatu hladu sní člověk mnohem více, než kdyby jedl častěji a menší porce. Není divu, že pravidelnou snídání lze také výrazně snížit riziko obezity.

Jarmila Mandžuková

DĚLENÁ STRAVA

Nejíst méně, ale jinak

Fotografie Isifa Image Service s. r. o.
Vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
roku 2008 jako svou 799. publikaci
Vydání první. AA 3,52. Stran 112
Odpovědná redaktorka Blanka Koutská
Vytiskla tiskárna Ekon, Jihlava
Doporučená cena 128 Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.
Praha 3, Víta Nejedlého 15
e-mail: info@ivysehrad.cz
www.ivysehrad.cz

ISBN 978-80-7021-910-2